

Pasivizacija adresa –
jedan od problema u
opštini Medveđa

Emitovana 100. jubilarna
emisija Hronike
nacionalnih manjina

52

Minority News
mesečni bilten o životu manjinskih zajednica u Srbiji

april 2019

Milan Antonijević: Neophodno je vratiti dijalog u društvo

Savet Evrope u novom izveštaju pozdravlja napredak u promovisanju manjinskih jezika u Srbiji

Obeležen Međunarodni dan Roma

IZDVAJAMO

„Stanje i perspektive integrativne manjinske politike“

U Beogradu je 26. marta 2019. godine održan okrugli sto „Stanje i perspektive integrativne manjinske politike“, povodom završetka aktivnosti u okviru projekta „Zagovaranje izgradnje zakonodavnog okvira integrativne politike“, koji je sproveo Forum za etničke odnose uz podršku Fondacije za otvoreno društvo u Srbiji. Cilj projekta bio je da se razmotre potrebe, akteri i načini unapređenja normativnog ustavno-zakonodavnog okvira manjinske politike u Republici Srbiji serijom ekspertskih analitičkih tekstova koje su pripremili eminentni stručnjaci u ovoj oblasti.

Održana druga sednica Radne grupe NKEU za Poglavlje 23

Radna grupa Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji za Poglavlje 23, održala je 19. aprila 2019. godine drugu sednicu povodom prvog nacrta revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23, sa ciljem davanja direktnih komentara na delove Akcionog plana koji se odnose na osnovna prava. U radu sednice su, pored predstavnika organizacija koje su članice Radne grupe, učestvovali i Čedomir Backović, pomoćnik Ministra pravde, i Brankica Janković, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti.

Budi svoj

Promocija obrazovanja na hrvatskom jeziku, koju je povodom upisa u osnovne škole provedlo Hrvatsko nacionalno višeće, završena je predstavljanjem hrvatskih odjela 15. travnja u dvorani HKC-a Bunjevačko kolo u Subotici. Ovome programu prethodila su predstavljanja po vrtićima i školama, te radionice s djecom. Od 1. rujna obrazovanje na hrvatskom jeziku započet će osamnaesta generacija učenika. U odnosu na početak, danas nastava na hrvatskom jeziku postoji u vrtićima, osnovnim i srednjim školama, a prijašnje generacije potvrdile su da nije problem niti upisati se na fakultete, bilo u Srbiji ili Hrvatskoj.

Staropazovačke Panjičke uskoro nematerijalna kulturna baština

U Staroj Pazovi je 13. i 14. aprila održana Međunarodna konferencija na temu „Uskršnji običaji Slovaka u Staroj Pazovi – Panjičke“. Na konferenciji su učestvovali eminentni stručnjaci, profesori sa fakulteta u Slovačkoj, Mađarskoj, kustosi Vojvođanskog muzeja, etnolozi, antropolozi, a cilj je da se ovaj običaj, sačuvan jedino još kod staropazovačkih Slovaka, upiše u nematerijalnu kulturnu baštinu UNESCO-a.

Ako imate pitanja vezano za funkcionalisanja nacionalnih saveta nacionalnih manjina ili za oblast prava nacionalnih manjina rado ćemo pronaći i objaviti odgovor.

info@minoritynews.rs

UVODNIK 52

100 emisija Hronike nacionalnih manjina

Posle gotovo sedam godina od kada su svetlost dana ugledali naš portal i prvi bilten Minority NEWS, prošlog utorka obeležili smo vredan jubilej – emitovana je 100. emisija Hronike nacionalnih manjina. Iskreno, kada smo se te davne 2012. godine okupili da pripremimo stvaranje ove manjinske medijske platforme, nismo mogli ni da pretpostavimo da ćemo uspeti da istrajemo svih ovih godina, uprkos teškoćama i problemima sa kojima smo se susretali na gotovo svakom koraku.

Sve ove godine ne bi bile uspešne bez naših partnera iz nacionalnih saveta i njihovog doprinosa kvalitetu ove zajedničke platforme kroz angažman u Programskom odboru projekta, na čemu smo im neizmerno zahvalni. Ali ovo je prava prilika da uputimo zahvalnost i donatorima koji su prepoznali našu posvećenost i pratili nas na ovom putu, pre svega Fondaciji za otvoreno društvo, ali i Ambasadi i Ministarstvu spoljnih poslova Republike Bugarske, Ambasadi Sjedinjenih Američkih Država, Misiji OEBS-a u Beogradu, kao i Ministarstvu za kulturu i informisanje Republike Srbije. U uslovima opšte besparice i zamora donatora, njihova podrška nam je bila neprocenjiva. Ali ne retko, bili smo prinuđeni da radimo i bez ikakvih sredstava, vođeni isključivo željom da istrajemo u svojoj misiji. I naravno, velika zahvalnost našim „saborcima“ u civilnom društvu, nadležnim institucijama i medijima sa kojima sarađujemo. Vredno je pomena da se Hronika nacionalnih manjina svake nedelje više puta emituje, pored TV Pink info, na još pet regionalnih televizija u Republici Srbiji - TV Subotica, RTV Novi Pazar, RT Caribrod, RTV OK i TV KCN Jagodina, kojima se takođe zahvaljujemo na izuzetnoj saradnji.

Nakon perioda snažnih potresa u oblasti informisanja na jezicima nacionalnih manjina, naša platforma je godinama jedini medij koji na nacionalnom nivou nudi informativne sadržaje manjinama i o manjinama na njihovim maternjim jezicima i na srpskom jeziku. Da li je to dovoljno? Svakako da nije. U nedavno objavljenom izveštaju Saveta Evrope o primeni Evropske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima, pozdravljen je visok nivo prisutnosti manjinskih jezika u javnim radio i televizijskim emisijama u Vojvodini, ali i upozorenje da je privatizacija javnih emitera smanjila ponudu emisija dostupnih na jezicima manjina na lokalnom nivou u Srbiji. Uprkos višegodišnjim pozivima i obećanjima, i dalje nedostaje ključni deo slagalice – manjinske redakcije i informativni program na manjinskim jezicima na nacionalnom javnom servisu, dok ostali emiteri sa nacionalnim frekvencijama odbijaju da emituju sadržaje poput Hronike nacionalnih manjina, jer nisu dovoljno komercijalni za njihovu programsku politiku.

Prava nacionalnih manjina u oblasti informisanja garantovana su Ustavom, medijskim zakonima, ratifikovanim međunarodnim dokumentima, Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina. U cilju očuvanja nacionalnog, kulturnog i jezičkog identiteta i ravnopravnosti nacionalnih manjina, ovi pravni dokumenti utvrđuju prava manjina na slobodu izražavanja, pristupa svim medijima, informisanja na sopstvenom jeziku – slobodnog, potpunog, blagovremenog i nepristrasnog. U Članu 20, Ustav dodatno garantuje da se dostignuti nivo manjinskih prava ne može smanjivati, iako je on, defaktu smanjen privatizacijom javnih i lokalnih emitera 2016. godine.

Prema najavama nadležnih institucija, proces donošenja nove Medijske strategije, koji su pratile brojne kontraverze, posle mnogo odlaganja ulazi u završnu fazu. Da li će ovaj dugo očekivani dokument pripadnicima nacionalnih manjina konačno vratiti „njihovo pravo da znaju sve“ i to na svom maternjem jeziku, kao što im to garantuje Ustav Republike Srbije, ostaje da se vidi.

Neophodno je vratiti dijalog u društvo

F

ondacija za otvoreno društvo u našoj državi postoji od juna 1991. godine. Iako je za proteklih 28 godina menjala svoje ime a njen rad bio čak i zabranjen, njen cilj je ostao isti – razvoj demokratskog društva. Kao takva ima iza sebe brojne projekte koji su bili usmereni na razvijanje demokratske kulture i prakse, poštovanje ljudskih i manjinskih prava, jačanje saradnje između društava i država Zapadnog Balkana i sl. Od decembra prošle godine funkciju Izvršnog direktora Fondacije obavlja Milan Antonijević.

Ovo je prvi razgovor koji imamo od Vašeg stupanja na novu funkciju krajem 2018. godine. Da li biste mogli nešto više da nam kažete o Fondaciji za otvoreno društvo Srbija?

Na ovu funkciju sam stупio 1. decembra – na stogodišnjicu stvaranja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Svaki ovako značajan istorijski datum neminovno nas inspiriše da se osvrnemo i sagledamo period koji je ostao iza nas. Po stupanju na dužnost, imao sam priliku da se podsetim istorijata Fondacije i upoznam sa njenim radom u proteklih 28 godina, od osnivanja 1991. godine do danas. Bio je to zanimljiv period, sa mnoštvom programa i sistematskom podrškom, kako studentima kroz razne obrazovne programe, civilnom društvu, manjinama, posebno Romima, tako i mnogima kojima je pomoć bila potrebna, uključujući i izbeglice tokom ratova 90-ih. Uložene su ogromna energija i podrška, koja je bila značajna i uvek nekako dolazila u pravo vreme onima kojima je bila potrebna. Tako da je zadovoljstvo ući u ceo taj sistem, videti koliko je dinamičan i pokušati da ga napravite još dinamičnijim, kako bismo izašli u susret onima kojima je podrška sada potrebna i videli koliko brzo možemo da reagujemo i koliko možemo dano odgovore na neka pitanja koja su sada aktuelna u našem društву.

U okviru kojih programskih prioriteta Fondacija realizuje svoje aktivnosti?

Nova strategija koju smo upravo usvojili za sledeće 2 godine predviđa sa jedne strane podršku uspostavljanju dijaloga,

odnosno vraćanju dijaloga u društvo. Mislimo da je jasna ocena u svim segmentima u kojima smo radili istraživanja da je dijalog nestao, pre svega u Narodnoj skupštini, gde ga gotovo i ne vidite, kao i u nekim drugim sistemima u kojima je dijalog neophodan da biste prevazišli razlike. Ovo se ne odnosi samo na političke razlike, ne samo na dijalog koji je vezan za evropske integracije i rešavanje pitanja u okviru dijaloga između Beograda i Prištine, već i na mnoge druge segmente, poput odnosa prema nezavisnim institucijama, koje bismo želeli da nekako sačuvamo. Jedini put je vraćanje dijaloga u naše društvo. Dijalog je ključna reč, to je nešto što može da preobrati društvo, mi imamo dovoljno energije – a i unutar Fondacije znanja – da vidimo na koji način to možemo da podržimo. Očekujemo inventivnost organizacija i pojedinaca koje ćemo podržavati u narednim godinama, da oni očitaju kako taj dijalog vratiti tamo gde mu je mesto, a to je u naše društvo.

Pored mesta izvršnog direktora, ima novih lica i u odborima Fondacije. U kojoj meri će ova nova energija uticati na programe i rad Fondacije u celini? Kakva je vizija novog rukovodstva FOS-a?

Mi nastavljamo rad koji je višedecenijski, naravno sa velikim poštovanjem prema onome što je urađeno i kolegama koje su zaslужne za ovaj višegodišnji uspešni rad. Sadašnja situacija je pomalo drugačija i zato zavređuje malo drugačiji ugao. Već sam pomenuo jedan program koji je vezan za dijalog, mislim da vredi napomenuti koji su drugi programi: jedan od naših programa podrške vezan je za

jači odgovor civilnog društva na izazove koji stoje pred nama, to je politika u kojoj vi ne čekate da se određene negativne situacije po građane dese već imate proaktivn pristup, a jedan manji segment naših aktivnosti biće vezan za program koji se tiče razvoja ekonomskih prava koji će biti okrenuti ka manjinskim zajednicama, gde će fokus biti na načinima da pomognete ugroženima, posebno manjinskim zajednicama da kroz ekonomsko osnaživanje, kroz manje biznise, kako se to danas popularno kaže, osnaže sebe i celu zajednicu za ostvarivanje seta ljudskih i manjinskih prava. To su tri jasna pravca u kojima ćemo raditi, gde ćemo podržavati inventivnost i neke nove forme dijaloga. Ta širina je tu, poziv je otvoren i želimo zaista da sa svakim ko ima želju da Srbiju vidi kao unapredenu zemlju u poštovanju ljudskih prava sednemo za sto i razmenimo argumente. Naša ruka je pružena, ne samo od mene već i od onih koji su kroz Upravni odbor takođe ušli u Fondaciju. Ta nova energija može doneti promene, možda je taj entuzijazam kod nas više vidljiv spolja, u komunikaciji sa partnerima širom Srbije i regiona, ali u narednim godinama moraćemo i da ga dokažemo konkretnim rezultatima.

Fondacija za otvoreno društvo Srbija jedinstvena je po višegodišnjem strateškom opredeljenju vezanom za unačenje manjinske politike i prakse u Republici Srbiji. Da li ste zadovoljni postignutim rezultatima?

Na ovu temu treba razgovarati sa našim partnerima, mislim da je stvaranje nekih novih aktera u proteklim godinama doprinelo tome da znamo na koji način će se manjinska politika formulisati u Srbiji. Šest godina imamo program podrške manjinskim zajednicama kroz podrške programima i projektima, koliko god to nepopularno zvučalo da govorimo o projektima, ali to jeste podrška aktivizmu u manjinskim zajednicama, dok romski program postoji preko 20 godina unutar Fondacije i tu su, takođe, rezultati i te kako vidljivi. Sada je potrebna nova energija i u organizacijama koje se dugi niz godina bave ovim pitanjima. Izazovi su drugačiji i ne možete rešavati manjinska pitanja na isti način kao pre 10 ili 15 godina. Potrebno je da budete mnogo aktivniji i koristite sve ono što vam se stavlja na sto. Kada gledamo kakve su dileme pred Srbijom, to nekako ne korespondira sa onim što su dileme

razvijenih zemalja a i o tome treba razmišljati, gde smo to zastali? Koliko su one poruke koje mi šaljemo, a koje se tiču manjinskih pitanja, konkurentne i koliko one idu za novim tokovima promocije ovih prava. Mi se, nakon toliko godina, još uvek bavimo osnovama ljudskih prava, dok je svet otisao mnogo dalje, do veštačke inteligencije, do izazova 21. veka.

Upravo su raspisani novi konkursi Fondacije za otvoreno društvo za podnošenje predloga projekata u okviru nekoliko programa. O kojim programima se radi?

To je sloboda izražavanja i javnog informisanja kao prvi program, drugi je vezan za aktivizam građana, očekivano to je taj deo koji korespondira sa ponenumitim jačim odgovorom i nekako jasnije formulisanim politikama organizacija civilnog društva i treći je iz oblasti manjinskih politika, gde govorimo o multikulturalizmu, o granicama koje segregacija može nametnuti kroz ovaj koncept i novim rešenjima za kojima tragamo. Kao što sam već rekao, očekujem i inventivnost i saradnju i shvatnje da samo zajedno možemo promeniti i pomeriti neka pitanja. Ako

zagovaramo dijalog ka spolja sa drugim akterima, onda on mora da postoji barem unutar civilnog društva, moramo da ga ostvarimo i kroz naš rad i kroz rad naših partnera. Ono što podržavamo su jasan odgovor i jasna mogućnost da sarađujete na zajedničkim ciljevima.

Naše čitaoce će svakako posebno zanimati konkurs u okviru programa „Prevazilaženje segretativnog multikulturalizma: ka interkulturnalizmu“. Da li biste mogli da nam kažete nešto više o uslovima ovog konkursa?

Ovaj konkurs je bio otvoren do 14. aprila, organizacije su mogle da pošalju svoje predloge projekata koje sada eksperti unutar Fondacije pregledaju i utvrđuju kvalitet predatih predloga, sa ciljem da određena pitanja unapredimo, zajednički kreiramo ono što će dovesti do promene tokom 2019. godine i 2020. godine. Ovo je bio otvoren poziv, mislim da je veoma širok spektar onih koji su mogli da predaju svoje predloge. Verujem da je dobro i da se vidi i šta je sve urađeno i šta se sve u ovom trenutku radi u Srbiji kako bismo svi zajedno doveli do, kako se to na našem jeziku kaze – sinergije u ovoj oblasti.

NAŠ INTERVJU: LEMJA ĐEMA, POMOĆNICA PREDSEDNIKA OPŠTINE MEDVEĐA

Pasivizacija adresa – jedan od problema u opštini Medveđa

S

meštena u Jablaničkom okrugu, opština Medveđa ističe se upravo skladnim suživotom većinskog srpskog naroda sa pripadnicima albanskih, romskih, crnogorskih i drugih manjina. Naravno, kao i u drugim opštinama i u ovoj se njeni stanovnici suočavaju sa brojnim problemima, o kojima je govorila zamenica predsednika opštine, Lemja Đema.

Na samom početku, da li možete da nam kažete nešto više o opštini Medveđa?

Opština Medveđa je mala opština sa 7,500 stanovnika na jugu Srbije, 45 kilometara udaljena od Leskovca. Teritorija naše opštine obuhvata šaroliki predeo pun šuma i livada, oko 60% naše teritorije je pokriveno šumom, a imamo i mnoga prirodna bogatstva. Jedno od njih je Sijarinska Banja, posebnu lepotu i

atrakciju predstavljaju gejziri tople vode, jedinstveni u Evropi. Najveći potencijal su mineralni izvori, kojih ima preko 20, sa kojima se ponosimo i koje posećuje dosta turista. Na površini većeg dela teritorije opštine Medveđa su nalazišta velikih količina poludragog kamenja, tu je i Rudnik Lece, koji je bogat olovom, cinkom i zlatom. Kompanija „Dunav Minerals“ radi geološka istraživanja na području Tulara u našoj opštini, gde postoji značajna količina rudnih bogatstava i mi sa

nestrpljenjem očekujemo rezultate ovih istraživanja. Iako je Medveđa opština sa malim brojem stanovnika, teritorijalno se prostire na 545km², što je ogromna površina. Jedna je od najlepših opština u našoj zemlji, koju treba obavezno posetiti.

Specifičnost i veliko bogatstvo Vaše opštine je skladan suživot građana bez obzira na to kojoj nacionalnoj zajednici pripadaju. U radu Skupštine opštine

učestvuje 8 odbornika albanske nacionalne manjine. Koji su glavni problemi sa kojima se suočavaju pripadnici vaše zajednice?

Bez obzira na prirodno bogatstvo koja imamo, Medveđa još uvek spada u siromašne opštine, iako se poslednjih godina trudimo da imamo što veće stope rasta u ekonomiji, korišćenju privrednih resursa i zapošljavanju. Medveđa je multinacionalna sredina gde su većinsko stanovništvo Srbi a manjinsko su Albanci, Romi, Crnogorci itd. Medveđa može da se ponosi time što je dugi niz godina stanovništvo uvek živelo skladno, čuvali su i negovali tu tradiciju skladnog suživota koju i mi sada pokušavamo da nastavimo, da svi živimo zajedno, da se poštujemo, zajedno odlazimo u restorane, na sahrane, na slave... Svi zajedno se zalažemo da naša opština bude uzor ostalima i da na najbolji negujemo i pokažemo naše najveće bogatstvo – a to je naš skladni suživot. Mislim da u tome uspevamo, normalno uz veliki broj problema koji muče i većinsko i manjinsko stanovništvo. Kada ste nacionalna manjina, odnosno manjinska zajednica, onda vam se svi ti negativni efekti malo drugačije reflektuju i uvećavaju, imamo dosta problema koji se možda ne tiču direktno opštine Medveđa nego proističu iz nekih drugih zakonskih regulativa. Pre svega, radimo na tome da povećamo stopu zaposlenosti, sada se otvaraju dve fabrike, jedna je za proizvodnju peleta, druga za proizvodnju čarapa. Verujemo da će svi koji su zainteresovani imati mogućnost da se zaposle, time ćemo smanjiti stopu nezaposlenosti u našoj opštini. Trudimo se da kao lokalna samouprava zadovoljimo prohteve koji su zakonskim regulativama dati svim stanovnicima opštine Medveđa. Da bi se to realizovalo, potrebna nam je podrška centralne vlasti, kako sa nivoa Vlade u Beogradu, tako i od regionalnih centara. Nadamo se da, kada postoji volja, pozitivna energija i želja da se nešto uradi, uspeh ne može da izostane. Ja duboko verujem u čelnike nacionalnih manjina u Medveđi, ja sam Albanka, trudimo se da se adaptiramo, uklopimo u sve te tokove i težimo da se integrišemo i učestvujemo u svim procesima koji doprinose interesima opštine Medveđa, a samim tim i interesima nacionalnih

manjina. Ja hoću da verujem da je država Srbija multinacionalna država i da će sa unapređenjem i sprovođenjem zakona u okviru Poglavlja 23 i sprovođenjem svih ostalih međunarodnih povelja iz oblasti manjinskih prava, omogućiti nacionalnim manjinama, odnosno manjinskim zajednicama da ostvare sva prava koja im pripadaju. Mislim da moramo da budemo proaktivni i da našim predlozima koji jesu konstruktivni, štiteći prava manjina, mi ustvari doprinosimo daljoj izgradnji

moderne države u kojoj živimo. Uvek je bolje sve probleme rešavati a ne gurati pod tepih, mislim da se svi slažu sa tim.

Poslednjih nekoliko godina intenzivno se sprovodi pasivizacija adresa stanovništva Vaše opštine. Da li možete da nam pojasnite o čemu se radi?

Problem je veliki, jer je veći broj adresa pasiviziran u Medveđi. Ja ne bih sada govorila o ciframa, ali broj je alarmantan i prelazi više stotina. Stanovnici koji su tu rođeni, govorimo o albanskoj zajednici, a sada žive negde u Nemačkoj, Austriji, Francuskoj, Americi ili u drugim zemljama sveta, koji se nisu odrekli državljanstva Republike Srbije, dolaze u situaciju da im je adresa pasivizirana i ovaj problem veoma teško rešavamo. Na nivou opštine to ne može da se reši, jer se radi o zakonskoj regulativi koja je u nadležnosti republičkih organa u Beogradu. To je dovelo do uznemirenja u našoj zajednici, radi se o velikom broju pasiviziranih adresa i stanovništvo negoduje. Nacionalni savet i ostale lokalne organizacije su na ovaj problem skrenule pažnju našim državnim institucijama u Beogradu kao i međunarodnim savigovernicima, uključujući i Brisel. Ovo je gorući problem koji preti da poremeti odnose u Medveđi, i ja smatram da ljudi koji su tu živeli, koji imaju pravo na svoje državljanstvo, treba da imaju odgovor

zašto se to dešava i da li je to u skladu sa zakonskim propisima. Ne želim ništa da prejudiciram, mnogi od naših sugrađana koji su pogodjeni pasivizacijom su angažovali advokate i ja verujem da će država tretirati ovaj problem sa dužnom pažnjom, kako se ne bi stvorila inercija i druga vrsta problema, da gradjani Srbije nisu više zadovoljni uvažavanjem prava i životom u svojoj državi. Ja i ovim putem apelujem da se taj problem analizira i da se vidi zbog čega se vrši ova intezivna pasivizacija adresa, jer ona vodi do druge vrste problema, ljudi ne mogu da reše imovinsko-pravne odnose, na primer, ne mogu da izvrše legalizaciju nekog objekta jer ne mogu da izvrše prenos sa jednog vlasnika na drugog. Ovakve stvari dovode do problema u opštini Medveđa, u stanovništvu se stvara negativna energija koja nam nije potrebna.

Po mom mišljenju, oni su u pravu jer, ako je neko rođen tu, živeo je tu, ima imovinu, onda ja ne vidim razlog zašto bi im se oduzela adresa. Ovaj problem nije u nadležnosti lokalne samouprave, iako često čujem sugrađane da govore da smo krivi mi u opštini Medveđa. Ali ovo nije problem koji opština može da rešava, ovo je problem kojim treba da se pozabavi Vlada i nadležna Ministarstva, kao što su Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo za lokalnu samoupravu. Ove institucije treba da urade analizu problema i daju neki odgovor, bez obzira da li je to političko ili zakonsko pojašnjenje. Uvek je bolje dati odgovore nego problem gurnuti pod tepih, jer onda to stvara mržnju. Još jedan problem kod pripadnika albanske manjine je to što još uvek nisu priznate diplome. Albancima koji su studirali u Prištini (koja je 60 kilometara udaljena od Medveđe i mnogo bliža od Niša) ne priznaje se diploma. U školama rade ljudi sa diplomom magistra, ali im se priznaje samo diploma srednje škole. Treće, knjige na albanskom jeziku nisu prevedene, ja se nadam da će gospodin Ragmi Mustafa, predsednik Nacionalnog saveta Albanaca, koji intenzivno radi na rešavanju ovih problema, uspeti da se izbori sa svim ovim gorućim pitanjima i da omogući albanskom stanovništvu da živi i stvara pozitivnu klimu, bez diskriminacije i sa punim učešćem u radu institucija.

Predstavljen Deseti izveštaj o sprovodenju Akcionog plana za manjine

Izvor: Kancelarija za ljudska i manjinska prava

Direktorka Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Srbije, Suzana Paunović, predstavila je 18. aprila Deseti izveštaj o sprovodenju Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina.

Paunović je istakla da se ovaj izveštaj odnosi na četvrti kvartal 2018. godine, odnosno na period oktobar – decembar.

Prema njenim rečima, veoma je značajno da postoji kontinuitet u izveštavanju, te da su izveštaji sačinjeni redovno i da je i dalje dobar odziv u procesu samog izveštavanja. Za realizaciju u ovom izveštajnom periodu dospelo je ukupno 116 aktivnosti predviđenih ovim Akcionim planom. Od 75 nosilaca aktivnosti, 59 je dostavilo svoje priloge, što čini 79% odaziva nosilaca.

Paunović je navela da je 45 jedinica lokalne samouprave dostavilo svoje

priloge za Deseti izveštaj, kao i 20 saveta za međunarodne odnose.

„Podaci koje dobijamo od lokalnih samouprava doprinose jasnijoj slici stanja i najbolje ukazuju na potrebe i izazove sa kojima se susreću pripadnici nacionalnih manjina. Jedanaesti ciklus izveštavanja počeo je 1. marta 2019. godine“, navela je Paunović.

U saradnji sa Kancelarijom Saveta Evrope u Beogradu u okviru projekta „Jačanje zaštite nacionalnih manjina u Srbiji“ izrađena je Analiza izveštaja u kojoj je prepoznat značajan pomak u pogledu unapređenja zakonskih rešenja i njihove

doslednije primene, kao i podizanja ljudskih i materijalnih kapaciteta u pojedinim oblastima društvenog života u kojima se ostvaruju prava pripadnika nacionalnih manjina. To izveštaji jasno dokumentuju, a sve preporuke koje su eksperti dali dodatno će poboljšati proces izveštavanja nosilaca mera, rekla je direktorka Kancelarije.

Predstavljanju Desetog izveštaja prisustvovali su predstavnici resora u Vladi, nacionalnih saveta nacionalnih manjina, AP Vojvodine, institucija, nezavisnih tela, međunarodnih i organizacija civilnog društva i medija.

Savet Evrope u novom izveštaju pozdravlja napredak u promovisanju manjinskih jezika u Srbiji

Komitet ministara Saveta Evrope pozdravio je napredak Srbije u primeni Evropske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, ali je i pozvao na dalje jačanje upotrebe jezika manjina.

U novom izveštaju o primeni Evropske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u Srbiji, Komitet Saveta Evrope preporučio je nastavak promovisanja svesti i tolerancije u srpskom društvu u

odnosu na manjinske jezike i kulture kao sastavnog dela nasleđa Srbije.

Eksperti Saveta Evrope pozdravili su napredak u obuci nastavnika za obrazovanje na jezicima manjina, objavljivanje udžbenika i emitovanja radio i televizijskih programa, kao i značajan broj kulturnih aktivnosti na svim jezicima manjina.

Istovremeno, kao razlozi za zabrinutost navedeni su relativno visoki

pragovi za formiranje nastave na manjinskom jeziku i prekid predškolskog obrazovanja na romskom jeziku.

Eksperti iz Strazbura uočili su veoma visok nivo prisutnosti manjinskih jezika u javnim radio i televizijskim emisijama u Vojvodini, ali i upozorili na činjenicu da je privatizacija javnih emitera smanjila ponudu emisija dostupnih na jezicima manjina na lokalnom nivou u Srbiji.

„Stanje i perspektive integrativne manjinske politike“

U

Beogradu je 26. marta 2019. godine održan okrugli sto „Stanje i perspektive integrativne manjinske politike”, povodom završetka aktivnosti u okviru projekta „Zagovaranje izgradnje zakonodavnog okvira integrativne politike”, koji je sproveo Forum za etničke odnose uz podršku Fondacije za otvoreno društvo u Srbiji.

Cilj projekta bio je da se razmotre potrebe, akteri i načini unapređenja normativnog ustavno-zakonodavnog okvira manjinske politike u Republici Srbiji serijom ekspertske analitičkih tekstova koje su pripremili eminentni stručnjaci u ovoj

oblasti.

U okviru projekta nastali su tekstovi eksperata: advokata i vodećeg eksperta FEO Eve Vukašinović, dr Roberta Sepija, dr Nevene Petrušić, prof. dr Stevana Lilića, prof. dr Duš-

ka Radosavljevića, prof. dr Dejana Guzine, predavača na Odseku za političke nauke Univerziteta Vilfrid Lorier u Kanadi i prof. dr Dušana Janjića. Integralne verzije tekstova možete pročitati na našem portalu Minority News.

Eva Vukašinović: Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina

Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (u daljem tekstu: Zakon) donet je u nekadašnjoj federalnoj državi -Saveznoj Republici Jugoslaviji, 2002. godine.

Zakon je izmenjen i dopunjeno 20.06.2018. godine. U obrazloženju Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona izneto je sledeće: „Razlozi za donošenje izmena i dopuna utvrđeni su Akcionim planom za ostvarivanje prava nacionalnih manjina koji je Vlada Republike Srbije usvojila na osnovu Akcionog plana za pregovaračko poglavlje 23, a kojim se Republika Srbija opredelila za strateško unapređenje institucionalnog i zakonodavnog okvira u oblasti ljudskih i manjinskih prava. Razlozi za donošenje ovog zakona očiveni su i u potrebi usklađivanja Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina sa izmenama koje

su u pravnom sistemu naše zemlje usledile nakon njegovog usvajanja 2002. godine, kao i u prilagođavanju pojedinih rešenja stvarnim potrebama unapređenja položaja nacionalnih manjina u Republici Srbiji”.

Predlozi i preporuke

Uz uključivanje predstavnika nacionalnih saveta nacionalnih manjina, državnih organa, nezavisnih kontrolnih tela i predstavnika civilnog društva potrebno je razmotriti sledeća pitanja/nedoumice iz Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina:

1. Određenje nacionalne manjine
2. Zabранa diskriminacije pripadnika nacionalnih manjina
3. Mere za obezbeđenje ravnopravnosti

4. Sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti
5. Dostignuti nivo ljudskih i manjinskih prava
6. Pravo na izbor i upotrebu ličnog imena
7. Uvođenje u ravnopravnu službenu upotrebu jezika i pisama nacionalnih manjina
8. Objavljivanje propisa na jezicima nacionalnih manjina
9. Finansiranje društava i udruženja nacionalnih manjina
10. Nastava na jezicima nacionalnih manjina
11. Upotreba nacionalnih simbola
12. Rad Saveta za nacionalne manjine i Budžetskog fonda za nacionalne manjine

Eva Vukašinović: Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisama

Članom 10 Ustava Republike Srbije propisano je da je u Republici Srbiji u službenoj upotrebi srpski jezik i čiriličko pismo, a službena upotre-

ba drugih jezika i pisama uređuje se zakonom, na osnovu Ustava. Odredbama Ustava je utvrđeno: da se pripadnicima nacionalnih manjina

jemči ravnopravnost pred zakonom i jednaka zakonska zaštita (član 76. stav 1.); da u sredinama gde pripadnici nacionalnih manjina čine

značajnu populaciju, državni organi, organizacije kojima su poverena javna ovlašćenja, organi autonomnih pokrajina i jedinica lokalne samouprave vode postupak i na njihovom jeziku (član 79. stav 1.); da svako ima pravo da koristi svoj jezik u postupku pred sudom, drugim državnim organom ili organizacijom koja vrši javna ovlašćenja, kada se rešava o njegovom pravu ili obavezi i da neznanje jezika na kome se postupak vodi ne sme biti smetnja za ostvarivanje i zaštitu ljudskih i manjinskih prava (član 199.).

Članom 24. Statuta AP Vojvodine propisano je da su, pored srpskog jezika i čiriličkog pisma, u organima AP Vojvodine u ravnopravnoj službenoj upotrebi i mađarski, slovački, hrvatski, rumunski i rusinski jezik i njihova pisma, u skladu sa zakonom. U okviru svojih nadležnosti organi AP Vojvodine preduzimaju mere u cilju doslednog ostvarivanja zakonom uređene službene upotrebe jezika i pisama nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica.

Članom 11. Zakona o lokalnoj samoupravi propisano je da se statutom jedinice lokalne samouprave uređuje, između ostalog, službena upotreba jezika i pisama nacionalnih manjina, u skladu sa zakonom.

Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisama (u daljem tekstu: Zakon) donet je 1991. godine, više puta je bio menjan i dopunjavan. Poslednje izmene i dopune Zakona izvršene su 2018. godine. U obrazloženju Predloga izmena i dopuna Zakona ističe se da: „osnovni razlog za donošenje predloženog zakona je u tome

što je potrebno izvršiti zakonsku implementaciju mera predviđenih Akcionom planom za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, koji je usvojila Vlada početkom 2016. godine i koji predstavlja jedan od strateških političkih dokumenata u procesu pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji, kada je u pitanju položaj, zaštita i ostvarivanje

2. Službena upotreba jezika i pisama u radu državnih organa, organa autonomnih pokrajina, gradova i opština, ustanova, preduzeća i drugih organizacija kad vrše javna ovlašćenja, upotreba jezika i pisama u radu javnih preduzeća i javnih službi i u radu drugih organizacija kad vrše poslove utvrđene ovim zakonom-problemi u praksi

prava i sloboda nacionalnih manjina. Kako se većina mera u ovoj oblasti realizuje donošenjem Zakona izmenama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, ovaj zakon zapravo samo preuzima određena rešenja koja će se nalaziti i u tom zakonu, da bi se obezbedila konzistentnost i jedinstvo pravnog poretku i međusobna usaglašenost ova dva zakona.”

Predlozi i preporuke

Uz uključivanje predstavnika nacionalnih saveta nacionalnih manjina, državnih organa, nezavisnih kontrolnih tela i predstavnika civilnog društva potrebno je razmotriti sledeća pitanja/nedoumice iz Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisama:

1. Istovremena ili ravnopravna upotreba jezika i pisama nacionalnih manjina

3. Uvođenje jezika i pisama nacionalnih manjina u službenu upotrebu-problemi u praksi

4. Mogućnosti i obaveze-uvođenje romskog jezika u službenu upotrebu-affirmativne mere

5. Vođenje prvostepenog upravnog, krivičnog, parničnog ili drugog postupka na jezicima nacionalnih manjina u službenoj upotrebi

6. Mogućnosti unapređenja službene upotrebe jezika i pisama nacionalnih manjina u sudskim postupcima

7. Objavljivanje propisa na jezicima nacionalnih manjina

8. Prava pripadnika nacionalnih manjina u postupcima na područjima na kojima jezici nacionalnih manjina nisu u službenoj upotrebi

9. Izbor i korišćenje ličnog imena pripadnika nacionalnih manjina

10. Ispisivanje javnih natpisa na jezicima nacionalnih manjina

11. Odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u organima vlasti i službena upotreba jezika i pisama nacionalnih manjina

Eva Vukašinović: Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina

Članom 75. Ustava Republike Srbije propisano je da se pripadnicima nacionalnih manjina, pored prava koja su Ustavom zajemčena svim građani-

ma, jemče dodatna, individualna ili kolektivna prava. Individualna prava ostvaruju se pojedinačno, a kolektivna u zajednici sa drugima, u skladu sa

Ustavom, zakonom i međunarodnim ugovorima. Putem kolektivnih prava pripadnici nacionalnih manjina, neposredno ili preko svojih predstavni-

ka, učestvuju u odlučivanju ili sami odlučuju o pojedinim pitanjima vezanim za svoju kulturu, obrazovanje, obaveštavanje i službenu upotrebu jezika i pisma, u skladu sa zakonom. Radi ostvarenja prava na samoupravu u kulturi, obrazovanju, obaveštavanju i službenoj upotrebi jezika i pisma, pripadnici nacionalnih manjina mogu izabrati svoje nacionalne savete, u skladu sa zakonom.

Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina (u daljem tekstu: Zakon) donet je 2009. godine, u dva navrata je bio menjan i dopunjavan. Određene odredbe Zakona su prestale da važe 21. februara 2014. godine, na osnovu Odluke US IUZ broj 882/2010 od 16. januara 2014. godine.

Zakonom se uređuju pravni položaj i ovlašćenja nacionalnih saveta nacionalnih manjina (u daljem tekstu: nacionalni saveti) u oblasti kulture,

obrazovanja, obaveštavanja i službene upotrebe jezika i pisma, postupak izbora nacionalnih saveta, njihovo finansiranje i druga pitanja od značaja za rad nacionalnih saveta.

Predlozi i preporuke

Uz uključivanje predstavnika nacionalnih saveta nacionalnih manjina, državnih organa, nezavisnih kontrolnih tela i predstavnika civilnog društva potrebno je razmotriti sledeća pitanja/nedoumice iz Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina:

1. Definicija nacionalnog saveta
2. Da li je koncept rada i ovlašćenja nacionalnih saveta odgovarajući i potpuno primenljiv za sve nacionalne savete nacionalnih manjina
3. Pitanja naziva nacionalnih saveta i službene upotrebe jezika i pisama nacionalnih manjina u nazivu naci-

onalnih saveta, dvojezično objavljanje akata na internet stranici nacionalnog saveta

4. Korišćenje i raspolaganje imovinom nacionalnih saveta, oblik imovine nacionalnog saveta, nacionalni savet kao korisnik javne svojine
5. Departizacija nacionalnih saveta
6. Vršenje ovlašćenja nacionalnih saveta nakon izmene Zakona
7. Prenos osnivačkih prava na nacionalne savete i vršenje osnivačkih prava u praksi
8. Odnos nacionalnih saveta sa republičkim organima, organima autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave
9. Iskustva o sprovođenju izbornog procesa
10. Finansiranje rada nacionalnih saveta

Dr Robert Sepi: Komentar autorskog teksta Eve Vukašinović o Zakonu o nacionalnim savetima nacionalnih manjina

Činjenica da Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina ove godine slavi prvu deceniju svog postojanja i primene, dovoljan je i opravdan razlog za kritičko sagledavanje njega kao pravnog propisa, njegove primene kao pravne prakse i postignutih rezultata kao efekata zakona.

Već na samom početku primene ovaj zakon dao je povoda za kritiku da je za ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina neophodno izvršiti depolitizaciju.

Na ovom mestu navećemo samo najznačajnije razloge zbog koji je gore navedeni zakon postavljen. Na prvom mestu izborna procedura. Obe pomenute zakonodavne intervencije za svoj predmet su

imale izborni postupak i uslove. Prva izmena zakona propisuje da je najviši organ za sprovođenje izbora za nacionalne savete koji bi trebalo da budu organ kulturne autonomije – Republička izborna komisija. Istina, ako se želi, takvo rešenje može dobiti kakvo-takvo logičko opravdanje u činjenici da se izbori za nacionalne savete sprovode shodno izborima za narodne poslanike. Štaviše, saglasno zakonu, ovlašćeni podnositelac liste za nacionalne savete može biti politička stranka. Zato ne treba da čudi da je nakon izbora 2014. godine jedan od glavnih prigovora bio da je veliki nedostatak za demokratsko sprovođenje izbora bila činjenica da država nema zakonsku obavezu da finansira troškove izborne kampanje. Ne tre-

ba biti vidovit da bi se zaključilo iz kojih krugova dopiru takve kritike. S obzirom da one nisu ostale nepoznate, odsustvo odgovarajuće reakcije samo pojačava dilemu da li se integracija manjina zaista želi.

Na kraju, ako je za proteklih 10 godina primene pistojala konstanta onda je to činjenica da nacionalni saveti nisu mogli vršiti nijedno svoje ovlašćenje ukoliko nije postojala politička a ne nacionalna istovetnost sa rukovodstvom lokalne samouprave. Brojni su primeri da nije, niti postoji dovoljno efikasan mehanizam koji bi naterao lokalnu samoupravu da ispunji zakonsku obavezu i doneše odluku o finansiranju saveta ukoliko ova to ne želi zbog političkog razmimoilaženja.

Dr Robert Sepi: Komentar autorskog teksta Eve Vukašinović o Zakonu o službenoj upotrebi jezika i pisma

Jezik je tradicionalno jedna od glavnih odlika ličnog i nacionalnog identiteta, zbog čega je zaštita i potpuno i efikasno ostvarivanje prava na korišćenje maternjeg jezika i pisma neophodno sredstvo za očuvanje tih identiteta. U tom kontekstu može se reći da pravo na službenu upotrebu jezika i pisama nacionalnih manjina u sebi sadrži i dodatnu vrednost – ono je pored očuvanja istovremeno i dokaz, odnosno javna poruka o postojanju neke manjine na određenoj teritoriji, kao i efikasno sredstvo koje olakšava i pojednostavljuje obavljanje svakodnevnih aktivnosti u kojima je država prisutna u nekom svom obliku.

Već prvi pogled na pravni okvir kojim je regulisana službena upotreba jezika i pisama daje povoda za zaključak da u Republici Srbiji nije definisana tzv. jezička politika koja bi objedinila savremene tendencije sa tradicionalnim pristupom.

Obezbeđivanje potpunog i efikasnog ostvarivanja službene upotrebe jezima i pisma u najvećoj meri je prebačeno na teret jedinice lokalne samouprave. Iskreno verujemo da je ideja

vodilja zakonodavca bila plemenita i racionalna - lokalna samouprava je najčešće mesto gde se građani prvi put sreću sa svojim pravima zbog čega je to istovremeno i mesto gde se ona najlakše i najjednostavnije ostvaruju, odnosno uočeni problemi rešavaju. Na žalost, takav pristup nije uzeo u obzir činjenicu da su ljudska prava lepa stvar, ali da ona koštaju. Danak tome danas plaćaju kako ljudska prava sama po sebi tako i njihovi prirodni uživaoci. Brojne su lokalne samouprave u kojima se različiti vidi ovi službene upotrebe jezika i pisma ne ostvaruju, tačnije zakonske odredbe ne primenjuju zato što troškove njenog sprovođenja mora da plati lokalna samouprava npr. izrada višejezičnih tabli ili prevođenje određenog

dopisa građana republičkim organima. I ta činjenica skoro da nikoga više ne zabrinjava. Lokalne samouprave, suočene sa centralizovanim budžetskim sistemom i zavisne od transfera sredstava jer prostora za povećanje budžetskih prihoda skoro da nema zbog siromašenja građana, u velikom broju slučajeva su primorane da ističu floskulu da nemaju finansijskih kapaciteta. Istini za volju, tome nesvesno doprinosi jedno krajnje demokratsko i tolerantno opredeljenje zakonodavca da, u poređenju sa brojnim drugim zemljama, propisuje niske pragove za uživanje ovog prava. Nedostatak finansijskih kapaciteta je, uz još neke druge, razlog zašto ne mogu da reše problem nedostatka kadrovske i tehničke kapaciteta. Građani sa svoje strane ne postavljaju mnogo neugodna pitanja jer se vrlo lako može desiti da usled insistiranja na obezbeđivanju službene upotrebe njihovog maternjeg jezika i pisma nedostaju srestva za ostvarivanje nekih egzistencijalno važnijih sredstava. Uz već naveden podatak da ne postoji centralni kontrolni organ krajnji rezultat je da neprimenjivanje zakona ne predstavlja problem.

Dr Nevena Petrušić: Antidiskriminaciona politika – ključna poluga integrativne manjinske politike

Pored dobrog zakonodavnog i institucionalnog okvira, važna poluga integrativne manjinske politike u Srbiji jeste sveobuhvatna i delotvorna antidiskriminaciona politika. Jedan od važnih zadataka antidiskriminacione politike jeste i stvaranje društvenog multikulturalnog ambijenta u kome nacionalnost, etničko poreklo, veru i

druga lična obeležja većina prihvata i poštuje kao deo raznolikosti i bogatstva, razumevajući da je to uslov mira, stabilnosti i društvenog napretka zajednice.

Kakvo je danas stanje u Srbiji? Društvena stvarnost još uvek je obeležena široko prihvaćenim etničkim i drugim

stereotipima i predrasudama, zbog kojih je izrazito visok nivo socijalne distance prema nacionalnim, etničkim, verskim i jezičkim manjinama. Prema ispitivanju javnog mnjenja 2013.g, etnička distanca je najveća prema Albancima, a zatim slede Hrvati, Bošnjaci i Romi. Stanje se nije bitno promenilo ni posle tri godine,

sudeći po nalazima ispitivanja javnog mnjenja sprovedenog tokom 2016. g. Albance i Rome ne želi u svojoj porodici 57% ispitanih, skoro polovina ne želi Albanca za vaspitača svoje dece, a Rom je kao vaspitač dece neprihvativ za 27% ispitanih; 40% ne želi Hrvate za državnikе, polovina ne želi Albance, a skoro 30% ne želi da državnici budu Romi i Bošnjaci. Stav da Srbija treba da bude država samo srpskog naroda podržava 23% ispitanih, dok je 18% ispitanih neodlučno. Čak 38% građana slaže se sa tvrdnjom da normalan čovek priznaje samo tradicionalne vere, a 35% građana slaže se sa tvrdnjom da male verske zajednice „kradu“ dušu ljudima. Posebno su zabrinjavajući stavovi srednjoškolaca: čak 19% ne želi da se druži sa Albancima, 10% s Muslimanima, 9% s Romima, a isto

toliko njih ne želi da se druži sa Hrvatima. Visok je procenat dece i mladih koja podržavaju etnički čistu državu i netolerantnost i izražavaju spremnost na nasilje prema osobama druge veroispovesti.

Kada je reč o spremnosti građana da diskriminišu, više je onih koji nisu skloni diskriminaciji, nego onih koji

su joj skloni; prvih je nešto manje od 1/3, dok je drugih nešto manje od 1/5, ali je zabrinjavajuće da skoro 1/2 ne pokazuje spremnost da osudi diskriminaciju.

Pored postojećih mehanizama sudske pravne zaštite od diskriminacije, neophodno je da u svakoj instituciji sistema budu uspostavljeni interni mehanizmi zaštite od diskriminacije, koji obezbeđuju pravovremenu reakciju na diskriminaciju i šalju poruku da se diskriminacija neće tolerisati, već rigorozno kažnjavati.

Konačno, predstavnike nacionalnih manjina treba u punoj meri uključiti u proces izrade antidiskriminacione strategije, jer su oni ti koji su izloženi nejednakosti i više od svih drugih znaju koji su ključni izazovi i problemi.

Prof. dr Stevan Lilić: „Ustavni okvir za zaštitu i unapređenje prava pripadnika nacionalnih manjina u kontekstu Mišljenja Venecijanske komisije o Ustavu Srbije iz 2007. godine,“

Ustav nije samo slovo na papiru, već sistem vrednosti koji treba da izrazi visoke ideale slobode i ulije poverenje građana u institucije sistema javne vlasti.

Srbija se nalazi u procesu pregovora o pristupanju Evropskoj uniji. Da bi jedna država postala članica Unije, mora da ispuni određene pravne i političke kriterijume (tzv. Kriterijume iz Kopenhagena), koji, između ostalog predviđaju obavezu da zakonodavstvo države članice bude usklađeno („harmonizovano“) sa pravnim i vrednosnim sistemom Unije (acquiscommunitaire). Međutim, kako se ističe: „Srbija neće biti u mogućnosti da završi pristupne pregovore i potpiše Ugovor o pristupanju, ukoliko pre toga ne uskladi Ustav sa obaveza iz članstva, ili se, ako to po prirodi izmene nije moguće pre potpisivanja Ugovora, ne obaveže da će to uradi-

ti do momenta stupanja u članstvo. Ove kasnije izmene se vrše u periodu između završetka pregovora, odnosno potpisivanja Ugovora o pristupanju EU i samog datuma stupanja u članstvo. Taj period inače ostavlja dovoljno vremena za sve završne aktivnosti dogovorene u toku pregovora, a pre svega za potvrđivanje Ugovora o pristupanju u Srbiji i svim članicama EU, budući da od zatvaranja poslednjeg poglavila, tj.

završetka pregovora, do datuma pristupanja EU obično prođe oko dve godine. U ovom trenutku je jasno da određene obaveze koje će proizaći iz pristupanja EU nisu u skladu sa Ustavom, a budući da su obaveze iz članstva u EU poznate, jasno je da će Ustav morati da pretrpi izmene u jednom trenutku.

Predstojeće izmene Ustava Srbije usled pristupanja Uniji, sa jedne strane odnose se na nužne promene ustava neophodnih za proces pristupanja Uniji, posebno na izmene ustava koje su vezane za pitanja prenošenja dela suverenih prava na institucije Uniji, zatim izmene ustava kojima se definije odnos pravnog sistema Unije i domaćeg pravnog poretkata (tzv. integrativna klauzula), kao i izmene ustava u pogledu regulisanja pitanja iz domena „evropskog državljanstva“.

Prof. dr Duško Radosavljević: „Ustavni okvir za zaštitu i unapređenje prava pripadnika nacionalnih zajednica: Šta sa nacionalnim savetima?“

Osnovni problem sa nacionalnim savetima, krije u sebi nekoliko nepoznаница за rešavanje. Prvi, nacionalni saveti nisu obavezni organi, tako da nisu „situirani“ u polju političke vlasti, odnosno, u strukturama političkih zajednica u Srbiji (država, pokrajina, gradovi, opštine). Drugo, njihova ustavna i zakonska pozicija koncipirana je da zavisi od volje trenutnih političkih aktera u vlasti. Treće, problematičan način formiranja Ustavnog suda Srbije, rezultira poslednjih godina svojevrsnom konzervativnom revolucijom, koju u ustavno-pravnom i političkom sistemu Republike Srbije, svojim odlukama stvara pomenuti sud. To je vidljivo prilikom tumačenja pretpostavke nadležnosti, koja se po pravilu veoma restiktivno rezerviše

za centralne državne organe, što ukazuje na manjak pravne sigurnosti, i potcrtava bazično nepoverenje u prenošenje određenih nadležnosti na niže, samoupravne organe, bilo teritorijalnih zajednica, još više, kao u našem slučaju, na organe samouprava nacionalnih zajednica.

Nacionalni saveti koji su u svojevrsnom „ni na nebu ni na zemlji“

statusu, mogu i trebaju da ostvaruju dve osnovne funkcije: prvo, da budu krovne organizacije nacionalne zajednice u domenu očuvanja njihovog identiteta, i, drugo, da aktivno rade na integrisanju nacionalne zajednice u politički, javni i kulturni život zemlje u celini. To mogu da rade samo ako pravila igre budu jasna, unapred donesena, ako država bude garant ovih aktivnosti. Znači da se vodi izbalansirana politika u ovoj oblasti, poštujući različitosti, baziранa na jačanju samouprave raznih tipova u Republici Srbiji. Zrelost u prihvatanju ovako koncipiranog razvoja društvenih odnosa biće zaloga prosperiteta šire političke zajednice, Republike Srbije, i njenih građana, kako većinske, tako i drugih nacionalnih zajednica.

Prof. dr Dejan Guzina, Odsek za političke nauke: „Nacionalne manjine u Srbiji: Između segregacije i delimične integracije“

Javni zvaničnici u štampi često navode da srpski standard i zaštite manjina daleko prevazilaze norme i prakse koje se mogu naći u mnogim evropskim državama. Međutim, čak i površan pregled zakona i prakse zaštite prava nacionalnih manjina u Srbiji ukazuje na postojanje izvesnih protivrečnosti između formalnog liberalnog okvira države i načina na koji se uredjuju većinsko-manjinski odnosi u državi.

Praksa nacionalnih saveta većih manjina (Mađari, Bošnjaci, Albanci) više nego ukazuje da smo bili svedoci pro-

cesa politizovanja nacionalnih saveta. Zakon je izričito dopuštao da „izborne liste može predložiti ... politička orga-

nizacija nacionalne manjine u pitanju (član 71).“ Po pravilu, najuspešniji kandidati su bili oni manjinski zastupnici koji imaju jaku podlogu njihovih političkih stranaka. Kandidati koji su bili poznati kao nezavisni intelektualci ili kulturni aktivisti imali su malo ili nimalo šansi da budu izabrani bez podrške određene partije. Stoga ne čudi da su na izborima za nacionalne savete najviše zastupničkih mesta dobijali kandidati koji su ujedno bili veoma dobro politički povezani sa različitim manjinskim političkim partijama.

Dr Dušan Janjić: Unapređenje ustavnog okvira za zaštitu prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji

Srbija je de facto multietnička, multikulturalna i multikonfesionalna zajednica u kojoj su unutrašnje, etničke, kulturne, ekonomske i regionalne razlike velike.

Decenijama je etnonacionalizam preovlađujuća politička sila u Srbiji. To otežava uspostavljanje optimalnog balansa između etničke lojalnosti u nacionalnoj zajednici i građanske lojalnosti u državi. Kako je lojalnost dvostrani odnos između građana i države on je umnogome određen i time kako država određuje sebe. Odnosno, kriza lojalnosti ukazuje na kriju legitimacijskog osnova vlasti. Razrešavanje pitanja legitimacijskog osnova trebalo bi ponuditi u novom ustavu. Pri tome, mora se uvažiti da je na delu duboka kriza identiteta Srbije i da ova kriza uključuje dva međusobno povezana i isprepletana pitanja: prvo, pitanje države, koja je sada ustavno određena kao „država građana“, a izgrađuje se kao nacionalna država Srba, i drugo, pitanje krize „novog“ identiteta srpske nacije, odnosno nastojanje da se nacionalni identitet izgrađuje po meri etnonacionalizma.

To ukazuje da je ideja o modernoj, demokratskoj, evropskoj Srbiji još uvek samo na nivou želja, a da izostaje politička volja da se izgradi i sledi strategija za izgradnju ovakve države.

Ustav iz 2006. godine ima mnogo mana. Najveća mana je to što je reč o oktroišanom ustavu, koji nije proistekao iz narodne volje, te ne može opstajati kao temelj državnog i društvenog života. To čini da ovaj

ustav nije potpuno demokratski legitimisan. Odsustvo demokratske legitimacije ne umanjuje ni činjenica da je i ovakav ustav doneo i neke

legitimnosti. Otuda je preporučljivo da se izradi novi tekst ustava Srbije, koji bi preuzeo sva dobra rešenja iz postojećeg teksta.

pozitivne rezultate. Na primer, stavljen je van snage Miloševićev ustav; Srbija je, po slovu ustava, postala samostalna i nezavisna država kako nije bila definisana sve od 1918. godine i ispunjen je zahtev iz Studije izvodljivosti koja je insistirala da se promeni ustav, te je napravljen značajan korak u pregovaranju o priključivanju Evropskoj uniji (EU).

Preporuke

Prvi i neophodan korak: Donošenje novog Ustava Republike Srbije.

Višegodišnji neuspešni pokušaji vlasti Srbije da ustavnim amandmanima unapredi ustav odnosno da u njega unese „evropske pravne vrednosti“ u oblasti pravosuđa stvorio je ozbiljan trošak i dodatno urušavanje ugleda u sposobnost vršilaca vlasti da obavljaju svoj posao. To je samo jedan od dokaza da ovaj put nije dobar.

Izmene i dopune sadašnjeg ustava bi mogle donekle da poprave stanje, ali ne mogu da otklone osnovnu slabost – nepostojanje demokratske

U svakom slučaju, ustavne promene su neophodne za dalji razvoj Srbije uključujući i ugrađivanje „evropskih pravnih vrednosti“, ali u skladu sa interesima Srbije, te i njenim ustavno – zakonodavnim sistemom.

Novim tekstrom ustava trebalo bi da se jasno odredi legitimacijski osnov, odnosno, da se prihvati nacionalno-demokratski legitimacijski osnov, poput onog u važećem ustavu ili građansko-demokratskom osnovu, poput onog u ustavima SAD ili Francuske Pete Republike. Iz prethodno određenog legitimacijskog osnova treba da proizađe izbor optimalnog političkog sistema – parlamentarnog, predsedničkog, polupredsedničkog ili nekog drugog demokratskog modela.

Takođe, da bi se pristupilo ustavnim promenama, neophodno je uspostavljanje većinskog političkog konsenzusa da se usvoji novi ustav i tako omogući dovršavanje ustavno-zakonodavnih reformi. S toga se kao političko pitanje postavlja ono o mogućnosti uspostavljanja takozvanog predustavnog konsenzusa. Nadu, da je to, nasuprot postojećim političkim i stranačkim podelama moguće, budi činjenica da gotovo sve relevantne parlamentarne i druge političke stranke kao i mnoge organizacije građanskog društva zagovaraju izmene postojećeg ustava, a ogromna većina i donošenje novog ustava.

Održana druga sednica Radne grupe NKEU za Poglavlje 23 povodom prvog nacrtu revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23

Radna grupa Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji za Poglavlje 23, održala je 19. aprila 2019. godine drugu sednicu povodom prvog nacrtu revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23, sa ciljem davanja direktnih komentara na delove Akcionog plana koji se odnose na osnovna prava. U radu sednice su, pored predstavnika organizacija koje su članice Radne grupe, učestvovali i Čedomir Backović, pomoćnik Ministra pravde, i Brankica Janković, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti.

Diskusija na sednici je bila organizovana u tri panela u kojima su komentariseane mere vezane za slobodu izražavanja, okupljanja i udruživanja, slobodu medija, načelo nediskriminacije i položaj ranjivih grupa, kao i položaj nezavisnih institucija.

Nakon konstruktivne rasprave, članice Radne grupe za Poglavlje 23 Nacionalnog konventa uputile su sledeće zahteve Vladi Republike Srbije, Ministarstvu pravde i Narodnoj skupštini Republike Srbije:

- Organizovati suštinske javne rasprave za izmene i dopune zakona i donošenje strategija i dosledno poštovati obražlaganje usvojenih/odbijenih predloga civilnog društva, te izbeći da se ona vodi na način kao što je to učinjeno za Zakon o zabrani diskriminacije;

- Sprovesti proces izbora Poverenika za slobodan pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, zamenika poverenika, kao i proces izbora zamenika Zaštitnika građana u skladu sa zahtevima koje je ranije iznalo civilno društvo kako bi kandidati ispunjavali uslove nezavisnosti i integriteta;

- Uključiti nezavisne državne institucije, ne samo u proces izrade, nego i u samu praćenje realizacije mera i aktivnosti iz oblasti njihovog rada;

- U skladu sa Zakonom o javnom informisanju vratiti integritet Regulatornom telu za elektronske medije kroz praćenje rada, reformu i izbor članova ovog tela;
- Uskladiti rešenja Akcionog plana sa nacrtom nove medijske strategije;

- Pristupiti hitnom izboru predsednika Odbora za ljudska i manjinska prava i ravноправност polova, uz ocenu da je nedopustivo da Narodna skupština nema predsednika ovako značajnog Odbora.

Akcioni plan za Poglavlje 23: Pravosudje i osnovna prava usvojen je pretačno tri godine, 27. aprila 2016. godine, sa ciljem da identifikuje sve mere koje je potrebno primeniti kako bi se ispunili zahtevi poglavlja, kao i organi zaduženi za njih, rok ispunjavanja, potrebna finansijska sredstva i indikatori rezultata, na osnovu kojih se procenjuje da li je mera uspešno sprovedena. Uspešno sprovodenje ovog Akcionog plana je od suštinske važnosti za Srbiju, ne samo zbog što bržeg zaokruživanja uslova za punopravno članstvo u EU, već zbog toga što je sadržaj ovog poglavlja – obezbeđivanje nezavisnosti sudstva, borba protiv korupcije i zaštita osnovnih prava – temelj uređenog i pravednog društva.

I pored izražene spremnosti Vlade da se posveti daljim reformama u ovoj oblasti, nesporni su i ozbiljni nedostaci koji još uvek postoje u procesu sprovođenja neophodnih mera i saradnje sa relevantnim učešnicima, a dvoipogodisnja primena ovog Akcionog plana ukazala je na njegove ključne slabosti i potrebu da se ovaj dokument revidira. U njegovom sprovodenju, posebno su problematični bili nerealno postavljeni rokovi, koji su, u najvećem broju, probijeni, kao i činjenica da je Savet za sprovođenje AP za Poglavlje 23 za veliki broj aktivnosti olako dao ocenu "u potpunosti ispunjeno", iako u praksi to evidentno nije slučaj. Indikatori, odnosno pokazatelji rezultata su takođe, u većini slučajeva nemerljivi i nemaju jasnu formulaciju što svakako

ostavlja prostor za olako ocenjivanje ispunjenosti aktivnosti Akcionog plana.

Ministarstvo pravde je prvi nacrt revidiranog Akcionog plana objavilo na svom sajtu 22. januara 2019. godine, ističući da novi dokument odražava prelazna merila, ocene ispunjenosti predviđenih mera, ali i teškoće uočene u njihovoj realizaciji. Prvobitno predviđen rok od 17 dana za dostavljanje komentara na prvi nacrt dokumenta, nakon čega bi se druga, dopunjena verzija poslala Evropskoj komisiji na mišljenje, ocenjen je od strane Nacionalnog konventa za EU kao neadekvatan, jer je kratak rok između objavljinanja revidiranog nacrtu i javne debate o njemu one moguće da se razmene konstruktivni argumenti o izmenama, što bi trebalo da je smisao javne rasprave. Imajući u vidu obimnost i važnost Akcionog plana kao strateškog dokumenta za evrointegracije Srbije, Konvent je, zatražio produženje ovog roka, i nakon prve sednice Radne grupe NKEU za Poglavlje 23 o nacrtu revidiranog Akcionog plana, koja je održana 20. februara 2019., dostavio je Ministarstvu 100 stranica komentara i predloga za unapredjenje teksta prvog nacrtu koji su pripremili članice Konventa. Najviše komentara i preporuka odnosilo se na aktivnosti koje su povezane sa ustavnim amandmanima, ratnim zločinima, borbom protiv korupcije ali i osnovnim pravima kao što su sloboda izražavanja i medija". Ministarstvo pravde je prihvati veliki deo ovih preporuka iz oblasti osnovnih prava.

Otvorena izložba „Kulturno nasleđe kroz moj objektiv“

Izvor: Opens2019 / Ruske slovo

U okviru projekta koji realizuje Zavod za kulturu vojvođanskih Rusina uz podršku Fondacije „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ u izložbenom prostoru OPENS-a 22. aprila otvorena je prva od četiri izložbe „Kulturno nasleđe kroz moj objektiv“.

U projektu je učestvovalo 17 učenika srednjih škola iz Kućeva, Bele Crkve, Subotice i Novog Sada i pripadnici su bunjevačke, vlaške, rom-

ske, rusinske, srpske i češke zajednice, koji su na izložbi predstavili 42 fotografija.

fije. U okviru ovog projekta spomenuti srednjoškolci su prisustvovali na dva susreta tokom kojih su učestvovali na više interaktivnih predavanja i radionica o kulturnom nasleđu, interkulturnosti i fotografiji.

Kao finalni rezultat trajno su zabeležili slike iz svoje tradicije i sada ih nude publici kao artefakt. Posle Novog Sada

izložba će biti predstavljena i u Beloj Crkvi, Subotici i Kućevu.

Bunjevačka zajednica

Polivači na Vodeni ponедилјак

Izvor: Bunjevački media centar

Kako je to i red kod Bunjevaca, na Vodeni ponедилјак su polivači obalažili kuće, polivali žene, a zauzvrat su darivani šarenim jajima, pomorandžama, čašćeni kolačima... Ovo je jedan od stari običaja koji se zadržao do danas, pa nije ritkost i sad vidit dicu, mlade, ali i starije, kako na ovaj dan obalaže mame, majke, komšince, rodbinu, prijateljice, pa i cure...

U Bunjevačkom kulturnom centru „Bajmok“ se već godinama

unazad trude da prikažu kako se ovaj običaj kad god nligovo, pa su tako i ove godine organizovali grupu momaka, koji su, u bunjevačkoj nošnji i na fijakerima, obalažili kuće, tražili otvorene kapije – znak da domaćini rado čekaju polivače.

Ni ove godine nisu zaboravljene ni starije žiteljke Bajmoka, pa je polivanje tako završeno u Gerontološkom centru u Bajmoku, a nakon tog su domaćini za sve učesnike pripravili zajednički ručak.

Staropazovačke Panjičke uskoro nematerijalna kulturna baština

Izvor: RTV

U Staroj Pazovi je 13. i 14. aprila održana Međunarodna konferencija na temu „Uskršnji običaji Slovaka u Staroj Pazovi – Panjičke”. Na konferenciji su učestvovali eminentni stručnjaci, profesori sa fakulteta u Slovačkoj, Mađarskoj, kustosi Vojvođanskog muzeja, etnolozi, antropolozi, a cilj je da se ovaj običaj, sačuvan jedino još kod staropazovačkih Slovaka, upiše u nematerijalnu kulturnu baštinu UNESCO-a.

Konferenciju, koja je ujedno i uvod u proslavu 250 godina dolaska Slovaka

u Staru Pazovu, otvorila je Ljibuška Lakatoš, predsednica SKUD-a "Heroj Janko Čmelik" i predsednica Nacional-

nog saveta slovačke nacionalne manjine.

Kao prateći sadržaj predstavljena je knjiga „Kulturni potencijal Slovaka u Sremu“. U holu pozorišta je bila izložba fotografija Panjički a na Cvetnu nedelju svi učešnici konferencije su imali priliku da ovaj običaj vide i uživo. Oko pedesetoro dece obučeno u nošnju došlo je u Slovačku evangeličku crkvu, ispred koje je nakon službe prikazan običaj Panjičke, kada mališani svojom pesmom nagovestavaju dolazak najvećeg hrišćanskog praznika, novog života i sreće.

Na pozorišnom festivalu vojvođanskih Slovaka „Đida“ nagrađena predstava „Drugi red“

O mladinska pozorišna grupa Slovačkog kulturno-prosvetnog društva „Đetvan“ iz Vojlovice predstavila se publici na pozorišnom festivalu vojvođanskih Slovaka „Đida“ u Pivnicama predstavom „Drugi red“. Na ovoj smotri, 25. po redu, autorka predstave Alisa Oravec nagrađena je za koreografiju i scenski nastup.

Osnovna priča je krajnje aktuelna i životna. Grupa mlađih u želji za poslom i boljim životom odlazi u Slovačku. Sa velikim elanom dolaze u fabriku gde ih čeka posao na pokretnoj traci. Međutim, vlasnik fabrike, Koreanac, od njih očekuje da previše rade. Tada snovi padaju u vodu i akteri shvataju da su postali ljudi drugog reda.

„U predstavi postoji pet glavnih aktera koji odlaze u svet za boljim životom. Napuštaju svoju zemlju i zbog toga vila koja putuje kroz vreme odlučuje da

probudi Kraljevića Marka da ih podseti šta je to čoštvo i šta je junaštvo, a ne samo materijalne stvari, lepota i šljokičav život“, kazala je Alisa Oravec, autorka predstave.

Predstava je poruka onima koji su već otišli ili se spremaju da odu.

„U današnje vreme dosta njih ide u inostranstvo zbog posla, tako da možda nekome promenimo mišljenje. Videćemo“, saopštila je Jana Marek, glumica.

Predstava je dvojezična, jer je u Slovačkoj posao potražilo dosta Slovaka iz

Vojvodine, ali i Srba. Osim toga, autorka Alisa Oravec je kao zajednički imenitelj koristila i likove iz srpske mitologije i istorije – vilu Ravijoju i Kraljevića Marka koji govore i slovački.

Srpskog junaka igra Miroslav Oravec.

„Kraljević Marko je legenda srpske istorije, tako je i Juraj Janošik legenda slovačke istorije. I kao što je u tekstu rečeno, on je neke stvari naučio od Janošika, a Janošik je njega naučio da priča slovački“, izjavio je Oravec.

Da ne bi sve bilo previše crno, i da bi se tema približila mlađoj publici autorka se odlučila za rep kabare kao formu. Zonski selektor Aleksandar Volić izneo je dobre ocene za autorku i predstavu.

„Tu se vidi jedan, rekao bih, autorski pečat mlade rediteljke i koreografa Alise. Mislim da je sazrela i da je edukacija učinila da ona artikuliše tematske kruge koje obrađuje“, naglasio je Volić.

Obeležen Međunarodni dan Roma

Međunarodni dan Roma, kojim se proslavlja romska kultura i skreće pažnja na probleme s kojima se Romi suočavaju, obeležen je širom sveta 8. aprila.

Međunarodni dan Roma službeno je proglašen 1990. godine u mestu Se-rock u Poljskoj, gde je održan četvrti Svetski romski kongres Međunarodne romske unije, u spomen na prvi veći međunarodni susret romskih predstavnika u Čelsfildu, pored Londona, od 7. do 12. aprila 1971. godine.

Međunarodni dan Roma obeležen je u Srbiji brojnim aktivnostima i čestitkama najviših srpskih zvaničnika. Poverenica za zaštitu ravnopravnosti

Brankica Janković čestitala je svim Romima i Romkinjama Svetski dan Roma, ocenivši da su pripadnici i pripadnice ove nacionalne zajednice i dalje diskriminisani, isključeni, marginalizovani i da se suočavaju sa različitim kršenjima i uskraćivanjima prava u svim segmentima društvenog života, uprkos pomacima koji evidentno nisu dovoljni.

Janković je istakla da mnogi Romi i Romkinje i dalje žive bez vode i struje u neformalnim romskim naseljima, da se susreću sa problemom prinudnog iseljavanja, nezaposlenosti, rizikom od segregacije, ranih i prinudnih brakova. Kako je rekla, u prilog tome govore i pritužbe Povereniku, jer polovinu podnetih po osnovu diskri-

minacije nacionalnih manjina, čine pritužbe zbog diskriminacije Roma i Romkinja, što sve govori da je potrebno još mnogo toga da se uradi.

„Nažalost, romske organizacije retko prijavljuju slučajeve diskriminacije Roma, a upravo oni treba da budu naši najveći saradnici. Zbog toga želim da ohrabrim i novi Nacionalni savet i sve organizacije koje se bave romskim pitanjima, da koriste mehanizam zaštite koji pruža Poverenik. Da nam se obraćaju, jer i svaki pojedinačni slučaj predstavlja mali ali važan korak u unapređenju položaja Roma. Takođe važan korak je u izgradnji društva solidarnosti, humanosti, pravde i ravnopravnosti“, naglasila je Janković.

Deset godina katedre na romskom jeziku

Izvor: RTV

Foto: e-vrsac.rs

Svečanom akademijom u Visokoj školi strukovnih studija za vaspitače "Mihailo Palov" u Vršcu, 8. aprila su obeleženi Svetski dan Roma i deset godina uspešnog rada katedre na romskom jeziku. Svečanosti su prisustvovali predstavnici Pokrajinskog sekretarijata za visoko obrazovanje i naučno istraživačku delatnost, Kancelarije za inkluziju Roma AP Vojvodine, Grada Vršca, i Generalnog konzulata Rumunije u Vršcu.

U skladu sa povodom i sloganom, svečana akademija „Radost reči maternjeg jezika“ počela je romskom himnom, a odvijala se, osim na romskom, i na srpskom i rumunskom jeziku. Visoka škola „Mihailo Palov“ jedinstvena je u regionu upravo zbog toga što buduće vaspitače obrazuje na tri jezika, a najmlađi studijski program, na romskom, postoji sada već čitavu deceniju, doprinoseći očuvanju jezika, kulture i tradicije Roma.

„To možemo samo kroz državne institucije, ako u školama budemo imali učitelje romskog jezika, vaspitače, katedre na romskom jeziku, ne samo na visokoj školi, nego, recimo, i na

rene aktivnosti na svom maternjem jeziku.

„Vaspitačica Snežana zalaže se za to da se od sledeće godine još više romskih mališana upiše u vrtić, tako da ćemo imati možda čak i jednu čitavu grupu romske dece sa kojima će naši studenti moći da rade“, navodi Eldena Stanić, saradnica u nastavi, bivša studentkinja Visoke škole.

„Bilo bi lepo da nas sve uključe u taj sistem, da bismo, pre svega, na maternjem jeziku pomogli u formiranju te dece, da znaju svoju kulturu, svoju tradiciju, ali i da nastave ono što žele, da uspeju u svom životu, kao i mi“, dodaje Đurđina Bekirović, koja je trenutno na drugoj godini studija.

Od osnivanja, kroz katedru je prošlo 73 romskih studenata, njih 23 je završilo studije, troje je trenutno na specijalističkim studijama, a od naredne godine ovde će moći da upišu i master studije.

e
eVrsac.rs

Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, na Filološkom u Beogradu“, poručuje profesorka dr Marija Aleksandrović.

Zahvaljujući uspešnoj saradnji sa vrtićem "Pčelica", u koji ide najveći broj romskih mališana, osim uobičajene prakse, studenti već sada drže i usme-

Sve vreme, ovde se neguje standardni romski jezik.

„Trudimo se da možda sa našim studentima ili već diplomiranim studentima, osnujemo jedan centar za

istraživanje romskog jezika, da bismo se zaista bavili aspektima romskog jezika, i na neki način doprineli njegovoj daljoj standardizaciji“, ističe direktorka Visoke škole doc.dr Jelena Prtljaga.

Katedra od početka ima podršku lokalne samouprave, nadležnog pokrajinskog sekretarijata, i Kancelarije za inkluziju Roma APV koja stipendira studente, na šta su podsetili predstavnici ovih institucija.

Hrvatska zajednica

Budi svoj

Izvor: Hrvatska riječ

Promocija obrazovanja na hrvatskom jeziku, koju je povodom upisa u osnovne škole provelo Hrvatsko nacionalno vijeće, završena je predstavljanjem hrvatskih odjela 15. travnja u dvorani HKC-a Bunjevačko kolo u Subotici. Ovome programu prethodila su predstavljanja po vrtićima i školama, te radionice s djecom.

Od 1. rujna obrazovanje na hrvatskom jeziku započet će osamnaesta generacija učenika. U odnosu na početak, danas nastava na hrvatskom jeziku postoji u vrtićima, osnovnim i srednjim školama, a prijašnje generacije potvrđile su da nije problem niti upisati se na fakultete, bilo u Srbiji ili Hrvatskoj.

Upis u prve razrede započeo je 1. travnja i traje sve do 31. svibnja, a djecu roditelji mogu upisati u sljedeće osnovne škole: "Matko Vučović", "Ivan Milutinović" i "Sveti Sava" u Subotici, "Vladimir Nazor" u Đurđinu, "Matija Gubec" u Tavankutu, "Ivan Milutinović" u Maloj Bosni i "22. Oktobar" u Monoštoru. Postoji i inicijativa roditelja za upis djece u OŠ "Pionir" u Žedniku, te se od ove godine otvara mogućnost upisa na hrvatskom jeziku i u OŠ "Ivan Goran Kovačić" u Sonti. Kada su u pitanju srednje škole, učenici se mogu upisati u tri škole na teritoriju Grada Subotice, Gimnaziji "Svetozar Marković", Politehničkoj srednjoj školi i Medicinskoj srednjoj školi.

Na početku programa, pod sloganom "Budi svoj – prijatelj sam tvoj", nazočnima se obratio zastupnik u Nacionalnoj skupštini Republike Srbije Tomislav Žigmanov, koji je pozvao roditelje da iskoriste svoje pravo i upišu djecu na nastavu na hrvatskom jeziku, te je

ujedno i posvjedočio svoja iskustva kao roditelj.

Također je u svom govoru podsjetio, odnosno upoznao roditelje s činjenicom o kvaliteti nastave na hrvatskom jeziku, što pokazuju brojni uspjesi učenika hrvatskih odjela na najvišoj razini natjecanja. Istaknuo je i da je

hrvatska zajednica jedina manjinska zajednica koja ima prevedene udžbenike u skladu s reformom školstva u Srbiji, i to prije svega zahvaljujući predsjednici Odbora za obrazovanje Margareti Uršal.

"To rijetko ističemo, mahom se oko nas stvaraju negativne slike, negativni komentari, a ono što je najvrednije nismo spremni isticati. Jedini smo od manjinskih zajednica koji su imali udžbenike na početku školske godine za pete i prve razrede", istaknuo je Žigmanov.

Podsjetio je i da su naši učenici najbolji na završnim ispitima iz hrvatskog i matematike, te da se svake godine organiziraju brojni programi izvannastavnih aktivnosti.

Da upišu svoju djecu u hrvatske odjele, prisutne roditelje pozvala je i predsjednica udruge "Naša djeca" Nevenka Tumbas riječima:

"Već sedamnaesti put savjetujemo roditelje da upišu djecu u hrvatske

odjele, to sve činimo zato što vama i vašoj djeci želimo ono što je najbolje kao pripadnicima nacionalne manjine. Djeca u ovim odjelima su sretna i zadovoljna, a postižu izvanredne rezultate, upisuju željene srednje škole, a nakon toga i fakultete. Oni žive svoju vjeru i njeguju svoju tradiciju, njeguju nacionalni ponos, a isto tako, voleći svoje, poštuju i tuđe.«

Promociji su, među ostalima, nazočili generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Velimir Pleša, članica Gradskog vijeća Subotice zadužena za obrazovanje Nataša Aleksić te ravnatelji osnovnih i srednjih škola.

Po riječima Nataše Aleksić, na teritoriju Subotice od rujna se očekuje oko 1.200 prvaša na sva tri jezika, a promociju obrazovanja na hrvatskom jeziku je ocijenila kao dobar korak Hrvatskog nacionalnog vijeća.

U programu su sudjelovala djeca iz hrvatskih vrtića iz Subotice i okoline, učenici nižih razreda osnovnih škola gdje postoji cijelovita nastava na hrvatskom jeziku, te članovi dječjeg tamburaškog orkestra HGU "Festival bunjevački pisama". Tijekom večeri prikazan je i film "Dnevnik Naše djece" u kojem sudjeluju djeca hrvatskih odjela, a koji je za ovu prigodu snimila udruga "Naša djeca".

Na kraju programa nazočnima se obratila Margaretra Uršal rekavši kako će prvaši i ove godine dobiti udžbenike, kao i finansijsku pomoć u vidu bona za školski pribor. Između ostalog pozvala je roditelje da prate facebook stranicu Hrvatsko nacionalno vijeće – obrazovanje, te ako imaju nekih pitanja ili nedoumica da se uvijek mogu obratiti Hrvatskom nacionalnom vijeću.

Šef misije OEBS-a NJ.E. Andrea Orio posjetio BNV

Izvor: BNV

Bošnjačko nacionalno vijeće posjetio je 17. aprila šef Misije OEBS-a u Srbiji, Nj.E. g-din Andrea Orio sa saradnicima i tom prilikom se susreo sa rukovodstvom Vijeća.

Predsjednik Vijeća Esad Džudžo upoznao je ambasadora da je Bošnjačko nacionalno vijeće kao najviše predstavničko tijelo bošnjačkog naroda pokrenulo postupak za utvrđivanje osnovnih elemenata bošnjačke nacionalne politike za koje postoji najveća moguća saglasnost u bošnjačkom narodu.

Na sastanku je predsjednik Vijeća ukazao da je novim manjinskim zakonom

uskraćeno ranije stečeno pravo Bošnjaka na proporcionalnu zastupljenost manjina u policiji, tužilaštву i sudstvu i da je Vijeće tim povodom uputilo predsjednici Ustavnog suda zahtjev za zaštitu ustavnosti i zakonitosti.

Također je od Misije OEBS-a u Srbiji za tražena podrška za reviziju manjinskog Akcionog plana za pristupanje Srbije Evropskoj uniji jer nisu uvaženi osnovni interesi bošnjačkog naroda. Takav manjinski Akcioni plan nema potrebnii legitimitet zato što njime nije predviđena obaveza Republike Srbije da rješava nagonilane probleme Bošnjaka, uključujući i zločine nad Bošnjacima u Sandžaku od 90-tih do danas.

Predsjednik Vijeća je zatražio podršku od ambasadora i Misije OEBS-a u procesu ostvarivanja identitetskih prava Bošnjaka zagarantovanih Ustavom Republike Srbije i međunarodnim dokumentima.

Delegaciju Misije OEBS-a činili su šef Misije OEBS, Nj.E. Andrea Orio, politička savjetnica Agata Siemaskiewic, menadžerka projekta Misije OEBS u Novom Pazaru Mikaela Turman, saradnici na projektu Almir Vučelj i Vladan Atanacković.

Delegaciju Vijeća činili su predsjednik Vijeća Esad Džudžo, potpredsjednici prof. dr. Sait Kačapor, Muhedin Fijuljanin i mr. Esad Rahić.

Prijepolje spremno za nastavu na bosanskom jeziku

Predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžo, potpredsjednik Vijeća prof. dr. Sait Kačapor i saradnica u Područnom Uredu Vijeća u Prijepolju Merisa Nuković sastali su se 8. aprila sa direktorima i pedagozima osnovnih škola u Prijepolju i razgovarali o uvođenju cijelokupne nastave na bosanskom jeziku u prijepoljskim osnovnim školama.

Na sastanku je dogovoren da se prilikom upisa u prvi razred ispoštuje

preporuka Bošnjačkog nacionalnog vijeća o izboru jezika nastave na osnovu maternjeg jezika roditelja ali i da se ispoštuje volja onih roditelja koji žele da njihova djeca uče na nematernjem srpskom jeziku.

Postignut je i dogovor o usklađivanju modela nastave sa nacionalnom strukturu stanovništva u Prijepolju koje je jedno od izraženijih multietničkih sandžačkih općina.

Na sastanku je također postignuta saglasnost za primjenu modela cijelokupne nastave i u petom razredu osnovne škole u skladu sa evropskim standardima i pozivanjem na iskustvo u implementiranju nastave na bosanskom jeziku u osnovnim i srednjim školama u Novom Pazaru, Tutinu i Sjenici.

Centar za istraživanja migracije
Center for Migration Studies

Българско председателство на
Съвета на Европейския съюз

Publikaciju podržava Ministarstvo spoljnih poslova Republike Bugarske.
Mišljenja objavljena u biltenu ne predstavljaju nužno zvanične stavove donatora.